

Осадченко Інна Іванівна,

*д. пед. н., проф. кафедри виховних технологій та педагогічної творчості
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ СИТУАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

**(на прикладі викладання навчальної дисципліни «Теорія та
методика виховання»)**

Анотація. У статті на основі аналізу наукових джерел обґрунтовано доцільність застосування технології ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи (на прикладі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання»). На основі аналізу «Галузевого стандарту вищої освіти», «Освітньо-кваліфікаційної характеристики», «Освітньо-професійної програми» бакалавра/спеціаліста зі спеціальності «Початкова освіта» констатовано, що освітньо-кваліфікаційні вимоги, завдання окремих дисциплін циклу професійної (професійно-орієнтованої) підготовки, до яких, насамперед, належать завдання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання» містять у характеристиці змісту термін «ситуація» та передбачають формування ситуаційного мислення у майбутніх фахівців вказаного профілю. Зроблено висновок, що ідея ситуаційного навчання, зокрема у процесі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання» у підготовці майбутніх учителів початкової школи, передбачає отримання досвіду аналізу професійних ситуацій, насамперед, виховних ситуацій, прийняття самостійних рішень щодо них – пошуку відповідей на суперечливі запитання майбутньої реальної професійної діяльності з цієї дисципліни на основі застосування теоретичних знань і набуття таким чином професійних нових знань, умінь і компетенцій.

Ключові слова: технологічний підхід; педагогічні технології; технологія ситуаційного навчання; «Теорія та методика виховання», ситуація; педагогічна ситуація; виховна ситуація; ситуаційне навчання; ситуаційне мислення; підготовка майбутніх учителів початкової школи.

Осадченко Інна Іванівна,

*д. пед. н., проф. кафедри виховних технологій та педагогічної творчості
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИИ СИТУАЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

**(на примере преподавания учебной дисциплины
«Теория и методика воспитания»)**

Аннотация. В статье на основе анализа научных источников обоснована целесообразность применения технологии ситуационного обучения в подготовке будущих учителей начальной школы (на примере преподавания

учебной дисциплины «Теория и методика воспитания»). На основе анализа «Отраслевого стандарта высшего образования», «Образовательно-квалификационной характеристики», «Образовательно-профессиональной программы» бакалавра/специалиста специальности «Начальное образование» констатировано, что образовательно-квалификационные требования, задачи отдельных дисциплин цикла профессиональной (профессионально-ориентированной) подготовки, к которым, прежде всего, относятся задачи учебной дисциплины «Теория и методика воспитания» содержат в характеристике содержания термин «ситуация» и предусматривают формирование ситуационного мышления у будущих специалистов указанного профиля. Сделан вывод, что идея ситуационного обучения, в частности в процессе преподавания учебной дисциплины «Теория и методика воспитания» в подготовке будущих учителей начальной школы, предполагает получение опыта анализа профессиональных ситуаций, прежде всего, воспитательных ситуаций, принятия самостоятельных решений по ним – поиска ответов на спорные вопросы будущей реальной профессиональной деятельности по этой дисциплине на основе применения теоретических знаний и приобретения, таким образом, новых профессиональных знаний, умений и компетенций.

Ключевые слова: технологический подход; педагогические технологии; технология ситуационного обучения; «Теория и методика воспитания», ситуация; педагогическая ситуация; воспитательная ситуация; ситуационное обучение; ситуационное мышление; подготовка будущих учителей начальной школы.

Osadchenko Inna,

Doctor of Sciences (Pedagogic), professor the Department of educational technologies and pedagogical creative work of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

THE EXPEDIENCY OF APPLICATION THE TECHNOLOGY OF SITUATIONAL TRAINING IN PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY SCHOOL

(On the example of discipline «Theory and methods of education»)

Annotation. In article on the basis of analysis of scientific sources it has been substantiated expediency of application the technology of situational training in preparation of future primary school teachers (on the example of discipline «Theory and methods of education»). On the base of analysis «Standard of higher education», «Education-qualification characteristics», «Educational-professional program» bachelor/specialist speciality Primary education, it was stated that the educational and skill requirements, tasks of some disciplines cycle of professional (professional-oriented) training, which include the tasks of discipline «Theory and methods of education» contain in the characteristics of the content, the term «situation» and provide the formation of a situational thinking of future specialists in the specified profile. The concept «situation» described as circumstances, which arising at some moment in the life of a specific person, and there are transient. The pedagogical concept of situational training in higher education presupposes the construction of knowledge constructs depending on the actual professional situations by the way of

application of special technologies in the professional training. An important condition for the effectiveness of situational learning – is the principles of cooperation between teachers and students, that promotes the professional development of students and transforms the learning process in professional development.. The conclusion that the idea of situational training, in particular in the process of teaching the discipline «Theory and methods of education» in the training of future primary school teachers, involves getting experience of analysis of professional situations, above all, educational situations, making independent decisions – the search for the answers on controversial issues of future real professional activities for this course on the basis of application of the theoretical knowledge and introduction professional knowledge, skills and competences.

Keywords: technological approach; pedagogical technologies; the technology of situational training; «Theory and methods of education», the situation; pedagogic situation; educational situation; situational training; situational thinking; preparation of future primary school teachers.

Постановка наукової проблеми та її значення. У «Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті» вказано, що підготовка педагогічних кадрів, їхнє професійне вдосконалення обрані важливими умовами модернізації освіти. Така підготовка має стати нагальним завданням сучасної вищої освіти, виконанню якого сприятиме звернення до нових парадигм освіти, що відрізняються гнучкістю, економічністю, технологічністю.

У наукових пошуках стосовно професійної підготовки майбутніх учителів учені одностайні щодо важливості та актуальності удосконалення й розробки нових педагогічних технологій навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти. Саме у результаті впровадження таких технологій у професійну підготовку вчителя можуть здійснюватися продуктивні підходи щодо розв'язання проблеми становлення його професіоналізму у процесі викладання дисциплін циклу професійної підготовки, зокрема – у процесі викладання курсу «Теорія та методика виховання», що входить до переліку дисциплін, визначених Державним стандартом вказаної професійної підготовки. Застосування сучасних технологій навчання сприяє формуванню у майбутнього вчителя здатності самостійно й мобільно приймати найрізноманітніші рішення стосовно задач педагогічній діяльності, розвитку

здібностей щодо самоактуалізації й самореалізації ще під час навчання у вищому педагогічному навчальному закладі.

Аналіз останніх досліджень з цієї проблеми. На думку вчених (З. Гіптерс, М. Євтух, І. Зязюн, О. Малихін, В. Моторіна, О. Пехота, О. Пометун, В. Шахов та ін.), лише враховуючи світовий досвід та завдання інтеграції досягнень науки і технології в освіту в сучасних умовах, можна забезпечити відповідність інтелектуального й технологічного ресурсу України вимогам економічних реформ. Педагогічні технології, на думку О. Пехоти, С. Сисоєвої, забезпечують перетворення педагогічного процесу в освітній установі на цілеспрямовану діяльність усіх суб'єктів [7; 10], адже вони спрямовані «на підвищення ефективності навчального процесу, що гарантує досягнення запланованих результатів навчання» (О. Пометун) [9, с. 24]. Тому одним із нагальних завдань дидактики вищої школи є визначення оптимальних шляхів, вибір змісту, методів, форм та технологій навчання.

Підготовці майбутніх учителів початкової школи до застосування сучасних педагогічних технологій присвячено цілу низку досліджень: інтерактивного навчання (О. Комар, Н. Павленко та ін.), інформаційного навчання (О. Снігур, О. Суховірський, Ф. Халілова та ін.), загальнонавчальних технологій (Л. Коваль) тощо. Проте досліджень щодо застосування технологій навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи набагато менше. Серед таких можна вказати дослідження у галузі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, здійснені П. Гусаком (теорія і технологія диференційованого навчання), О. Муковозом (формування умінь самостійної пізнавальної діяльності засобами інформаційних технологій), А. Бистряковою (формування готовності до професійного саморозвитку засобами проектної технології). Указані вчені констатують також, що лише незначна частина викладачів використовує нові технології навчання у професійній підготовці майбутніх учителів, зокрема у процесі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання».

Формулювання мети та завдань статті. Мета статті – на основі аналізу наукових джерел обґрунтувати доцільність застосування технології ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи (на прикладі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання»).

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Завданнями сучасної освіти є розробка нових педагогічних технологій та розв'язання конкретних освітніх задач, що сприяють розкриттю потенційних можливостей студентів, про що й зазначається у законодавчих документах. На такі завдання вказують і вчені, які наголошують на постійному покращенні «якості педагогічної освіти та оновленні змісту підготовки педагогічних працівників... з урахуванням вимог сучасного інформаційно-технологічного суспільства...» [6, с. 5]; використанні «на семінарських і практичних заняттях передових технологій навчання, накопичених практикою, насамперед, активних форм, методів і прийомів навчання...» (О. Матвієнко) [4, с. 8]; організації «інформаційно-освітнього середовища навчального процесу, необхідного і достатнього для проведення повноцінного навчання на основі сучасних педагогічних технологій» (Є. Полат) [8, с. 18–19] тощо.

Будь-яка з обраних технологій навчання має бути орієнтована на запланований результат професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в Україні. Таким результатом, згідно з галузевим стандартом вищої освіти, освітньо-професійною програмою та освітньо-кваліфікаційною характеристикою є випускник (майбутній учитель початкової школи), який відповідає освітньо-кваліфікаційним вимогам до бакалавра/спеціаліста педагогічної освіти за циклами загальноосвітніх та фахових дисциплін за спеціальністю «Початкова освіта», до яких належить дисципліна «Теорія та методика виховання». Такий майбутній учитель початкової школи має володіти знаннями, вміннями і навичками, необхідними для організації навчально-виховного процесу в навчальних закладах I–III рівнів акредитації.

Питання, однак, полягає і в тому, якими мають бути технології навчання у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи, щоб

відповідати вимогам сучасної дидактичної парадигми. Адже відповідно до принципу варіативності освіти, викладачі мають можливість вибирати і конструювати педагогічний процес, «враховуючи можливості сучасної дидактики в підвищенні ефективності освітніх структур; наукову розробку і практичне обґрунтування нових ідей і технологій» (І. Нікішина) [5, с. 12]. Очевидно, що розробка «... перспективних концептуальних моделей, технологій має базуватися на всебічному та ґрунтовному аналізі сучасних тенденцій у міжнародному освітньому просторі, закономірностей розвитку суспільного життя» [1, с. 19].

Одна з інноваційних педагогічних технологій, яка за своїми базовими характеристиками належить до продуктивних (О. Пометун), – технологія ситуаційного навчання. Застосування цієї технології здатне забезпечити освітній результат у контексті сучасної парадигми вищої педагогічної освіти, зокрема готовності майбутніх учителів початкової школи до розв'язання педагогічних ситуацій. До того ж аналіз «Галузевого стандарту вищої освіти», «Освітньо-кваліфікаційної характеристики», «Освітньо-професійної програми» бакалавра/спеціаліста зі спеціальності «Початкова освіта», методичних рекомендацій проекту «ТЬЮНІНГ» показав, що освітньо-кваліфікаційні вимоги, завдання окремих дисциплін циклу професійної (професійно-орієнтованої) підготовки, до яких, насамперед, належать завдання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання», та практичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, як і ключові види навчальної діяльності містять у характеристиці змісту термін «ситуація», передбачають формування ситуаційного мислення у майбутніх фахівців вказаного профілю – готовності до розв'язання педагогічних ситуацій, а, отже, потребують організації ситуаційного навчання у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.

Спробуємо всебічно обґрунтувати це положення. Насамперед, з'ясуємо дефініцію поняття «ситуація» у контексті викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання».

У наукових джерелах поняття «ситуація» (від лат. *situatio* – положення, франц. *situation* – становище) тлумачиться як сукупність умов і обставин, що створюють певне становище, викликають ті чи ті взаємини людей; фрагмент оповіді про якусь подію у художньому творі – епізод [12, с. 628]. Хоча існують й інші тлумачення цього поняття, наприклад, ототожнюють поняття «ситуація» і «випадок», що цілком виправдано з точки зору вказаного словникового тлумачення.

На думку вчених (О. Власенко, І. Іванова та ін.), вся діяльність людини не тільки ситуаційно визначена, але і має ситуаційне оформлення: людина зобов'язана діяти у ситуації, що потребує від неї прийняття рішення. Свобода полягає у виборі рішення. Таким чином, ситуаційні чинники – важливі детермінанти поведінки кожної людини. З іншого боку, кожна ситуація, в якій опиняється людина – «частина її буття. Сукупність ситуацій складає зміст усієї її дійсності» [14, с. 186].

Ситуація є відносно стійким станом, моментом процесу. Проте «цей стан містить у собі певну суперечність, тобто є принципово нестабільним, тимчасовим і таким, що повинен змінитися. Ця суперечливість ситуації створює могутній потенціал її розвитку, переходу до наступних ситуацій» [11, с. 29]. Водночас, ситуація характеризується варіативністю з точки зору її перебігу та майбутньої перспективи, оскільки її подальше розгортання неоднозначне. Значущість ситуації у житті людини характеризує й те, що вона стосується її інтересів, а тому часто вимагає негайного вирішення. Вона передбачає можливість втручання людини, яке має на меті зміну становища з небажаного на бажаний [11, с. 30].

На думку А. Філіповича, ситуація характеризується тим, що завжди потребує від людини певної оцінки на основі аналізу і узагальнення безлічі даних. Причому ця оцінка – суб'єктивна, оскільки залежить від засобів і методів аналізу і узагальнення конкретної людини [13, с. 3]. Окрім того, є дві основні властивості ситуації: множинність та неоднорідність початкових даних. Повна характеристика ситуації містить перелік вимог, висунутих індивіду

ззовні або сформульованих ним самим. Реалізація цих вимог створює передумови для її перетворення.

Отже, термін «ситуація» вживається у досить різних значеннях, зберігаючи при цьому як свою сутність – логічно-лексичний стрижень – поняття «обставини», синонімами чого можуть бути поняття: «становище», «епізод», «момент», «мить», «випадок», «стан», «подія». Тобто, ситуація – це обставини, що виникли у певний момент у житті певної людини, й є швидкозмінними. Такі обставини (проблеми) можуть виникати на підприємстві, у державі, у світі, тоді вихід із них не завжди швидкоплинний. І у першому, й у другому випадку, вихід із ситуації – це завжди інша ситуація.

Цілком зрозуміло, що сутність, характер ситуації залежить від середовища, у якому вона виникла. Життя можна розуміти як нескінченний ланцюжок ситуацій, які мають життєвий (побутовий) або професійний характер. У свою чергу, професійні ситуації, залежно від роду діяльності, є медичні, водійські, будівничі, педагогічні тощо.

Аналізуючи похідні поняття від слова «ситуація», варто зазначити, що з філологічної точки зору термін «ситуаційний» доречно вживати у контексті прямої залежності від ситуації (ситуаційний аналіз, ситуаційне навчання тощо), а «ситуативний» – вторинне від «ситуаційний», тобто викликаний певними умовами (ситуативне речення) [12, с. 273]. Тому надалі у різних словосполученнях уживатимемо термін «ситуаційний» як складник словосполучень «ситуаційне мислення», «ситуаційне навчання», «технологія ситуаційного навчання» тощо.

Термін «ситуаційне мислення» як таке, що виникає у момент аналізу ситуації й є центральним моментом ситуаційного навчання, нині активно обговорюється у науковий колах зарубіжних дослідників (Дж. Андерсон, А. Гатано, К. Гріно, К. Олсон, К. Познер). Указується на те, що ситуаційний аналіз як його складник широко використовується у зарубіжній вищій школі для розвитку критичного мислення, навчання іноземних мов, розвитку

загальної культури студентів, у викладанні певних дисциплін, зокрема, технічних [8, с. 181].

У наукових працях звертається увага на те, що ситуаційне навчання виникло на глибокому психологічному підґрунті, беручи за основу ситуаційне мислення. Наприклад, Дж. Лейв, переконаний у тому, що теорія прийняття управлінських рішень Дж. Гібсона, ідея соціальної ситуації О. Виготського та теорія Л. Шенфельда щодо вирішення проблем – моделі розвитку ситуаційного мислення [14]. Відстоювання позицій ситуаційної спрямованості навчання можемо знайти у О. Леонтьєва, С. Рубінштейна, П. Фрейре.

Ще починаючи з 60-х років, у американських психологічних дослідженнях відбулася «пізнавальна революція»: розумність ототожнили з інформацією та здатністю обробляти терміни, вправно діяти в оволодінні навичками (процедурні знання). Проте школи продовжували прагнути викладати поняття і принципи (концептуальні знання). Виникла розбіжність між спрямованістю школи і психологічними даними. Психологи стверджували, що здатність оброблення інформації мозком – обмежена: він не використовує сповна свої можливості у побудові системи концептуальних знань [15]. Цей процес певною мірою ситуаційний, тобто база знань людини складається не лише з абстрактних правил, законів та формул, а й з індивідуального досвіду. Водночас, побудова системи знань передбачає реструктуризацію – людина не лише поступово збільшує кількість знання, вона також ще реорганізує його (доповнює, переосмислює тощо) [15].

Підтримуючи ідею ситуаційного навчання, англійські вчені дійшли висновку «про непридатність для практичного використання у педагогічній діяльності вчителя тих абстрактних теоретичних ідей, які вивчаються у ВНЗ», підтверджуючи повний відрив теорії від практики, відсутність у них ситуаційного мислення, бо те, що «абсорбується» вчителями початкової школи у класі, насамперед, зразки педагогічної діяльності, «не узгоджується з теоретичними положеннями педагогічної підготовки» [14].

Формування ситуаційного мислення і ситуаційного знання, на думку дослідників, пов'язане зокрема, із тим, як взаємодіють між собою особистості, як вони функціонують у різних ситуаціях. Така взаємодія як основна одиниця аналізу базується на інформації, якою володіє індивідуум як поза ситуацією, так і у контексті ситуації [14]. Тому важлива умова ефективності ситуаційного навчання – дотримання принципів співпраці, співтворчості викладача зі студентами, що сприяє професійному розвитку студентів та перетворює навчальний процес у дійство професійного становлення.

Це не означає, що завжди буде продуктивним лише групове навчання, незалежно від того, як воно організоване. Індивідуальна робота у навчанні забезпечує побудову процесу на рівні індивідуумів, а ситуаційна перспектива – концентрує увагу на діалогових системах і результативних «траєкторіях» індивідуальної участі, запозичуючи дослідницькі методи і концептуальні структури з аналізу дискурсу, соціокультурної психології тощо. Виходячи із ситуаційної перспективи, успішність передачі знань залежить від того, як ситуація перетворена, як студент буде налаштованим на прийняття рішень у своїй діяльності [11]. Однак у цьому психолог Дж. Андерсон вбачає загрозу знанневому потенціалу студента, необхідному для його реального прогресу. Така загроза надходить «від ситуаційного навчання і конструктивізму – двох досить різних перспектив, закладених у навчанні, які прагнуть проігнорувати, якщо не відхилити, інформаційне забезпечення мислення» [15].

Педагогічна концепція ситуаційного навчання у вищій школі передбачає побудову знанневих конструктів залежно від реальних професійних ситуацій шляхом застосування спеціальної технології у фаховій підготовці. Проте наголосимо, що ситуаційне мислення як певна мобільність та сконцентрованість майбутніх фахівців не передбачає наявності у них лише ситуаційного знання – мінімуму інформації, необхідної лише для прийняття рішення у певній ситуації – і не заперечує формування системи знань.

Вдалиий досвід застосування ситуаційного навчання нагромаджений у професійній підготовці майбутніх фахівців медичної та економічної галузі.

Серії посібників «Ситуаційна методика навчання» та підручників «Ситуаційний менеджмент» – найпопулярніші у професійній економічній підготовці і відповідають державному стандарту професійної підготовки цієї галузі.

Як зазначалося, характер ситуації залежить від середовища, у якому вона виникла. Для вчителя початкової школи такі ситуації – педагогічні. Окремі дослідники навіть тлумачать педагогічну діяльність як розв’язання педагогічних задач, що формулюються на основі педагогічних ситуацій, які постійно виникають у навчально-виховному процесі (М. Євтух, І. Зязюн, В. Моторіна, С. Якушева).

Педагогічна діяльність, на їхню думку, характеризується тим, що:

- «при аналізі ситуації педагог свідомо спирається на систему правил і вимог, він цілеспрямовано вибирає з «арсеналу» педагогічної науки і практики ефективні засоби для розв’язання даної задачі стосовно конкретних умов» (М. Євтух) [2, с. 640];
- «особливістю професійних педагогічних знань є їх комплексність, що потребує від учителя вміння синтезувати матеріал для успішного ... аналізу педагогічних ситуацій, що зумовлюють необхідність осмислення психологічної сутності явищ, вибору засобів взаємодії» (І. Зязюн) [3].

Тому у процесі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання» потрібно створити такі умови, щоб знання набули розвинутої практики свого застосування у логіці предмета педагогічної діяльності.

Щоб навчитися приймати правильні рішення, треба вправлятися в умінні приймати такі рішення, а, отже, отримувати повноцінні професійні знання і уміння, можна лише, розвиваючи ситуаційне мислення у процесі ситуаційного аналізу. Аналіз реальної педагогічної виховної ситуації за ролями на заняттях дисципліни «Теорія та методика виховання» допоможе майбутнім учителям початкової школи «виробити власне ставлення до неї, набути досвід шляхом гри, сприяє розвитку уяви та навичок критичного мислення, вихованню здатності знаходити й розглядати альтернативні можливості дій, співчувати іншим» [9, с. 96].

Таким чином, ідея ситуаційного навчання, зокрема у процесі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання» у підготовці майбутніх учителів початкової школи, передбачає отримання досвіду аналізу професійних ситуацій, насамперед, виховних ситуацій, прийняття самостійних рішень щодо них – пошуку відповідей на суперечливі запитання майбутньої реальної професійної діяльності з цієї дисципліни на основі застосування теоретичних знань і набуття таким чином професійних нових знань, умінь і компетенцій.

Молоді спеціалісти-педагоги часто відчують значні труднощі методичного та психологічного характеру через неготовність до діяльності у реальному – зі своїми труднощами та перешкодами – педагогічному процесі. Випускники вищих навчальних педагогічних закладів змушені з першого моменту роботи у школі будувати свою діяльність на основі аналізу виховної ситуації, що виникає повсякчас, і негайного її розв'язання, тобто діяти від практики до теорії, а не від знань до їх застосування (від теорії до практики), як вони звикли під час навчання. Насамперед, це стосується вчителів початкової школи, діяльність яких ускладнюється віковими особливостями молодших школярів, що обумовлюють щоденне виникнення різноманітних специфічних педагогічних ситуацій, неправильне прийняття рішення щодо яких може спричинити створення ланцюга педагогічних проблем.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, професійну діяльність учителя, зокрема учителя початкової школи, можна характеризувати як ситуаційну діяльність, у процесі якої один тип педагогічної ситуації переходить у іншу (наприклад, виховна – у навчальну, і навпаки), або спонукає виникнення іншої ситуації. Таким чином, сучасна професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи має бути реалізована шляхом упровадження дидактично обґрунтованого розв'язання широкого спектру педагогічних ситуацій у процесі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання». На цьому підґрунті виникає одна із суперечностей професійної педагогічної підготовки: між традиційним підходом до дидактичної системи підготовки майбутнього вчителя початкової школи та

реаліями педагогічної діяльності, які потребують ситуаційної мобільності спеціаліста, що є результатом спеціального ситуаційного навчання із застосуванням відповідної технології.

Водночас подальшого дослідження потребує структурна характеристика технології ситуаційного навчання.

Список використаних джерел

1. Борытко Н. М. Педагогическая ситуация в структуре воспитательного процесса / Н. М. Борытко // Педагогические проблемы становления субъектности школьника, студента, педагога в системе непрерывного образования: Сб. науч. и метод. тр. – Вып. 3. – Волгоград, 2001. – С. 14–21.

2. Євтух М. Педагогічна діяльність / Євтух М. // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 640.

3. Зязюн І. А. Концептуально-методологічні та дидактичні підходи до наукового дослідження педагогічної освітньо-виховної проблематики [Текст] : монографія / І. А. Зязюн // Діагностика і розвиток педагогічної майстерності у професійних навчальних закладах : Колективна монографія / І. А. Зязюн [та ін.]. – К. : Педагогічна думка, 2007. – С. 3–77.

4. Матвієнко О. В. Метод конкретних педагогічних ситуацій / О. В. Матвієнко. – К. : Українські пропілеї, 2001. – 300 с.

5. Никишина І. В. Инновационные педагогические технологии и организация учебно-воспитательного и методического процессов в школе: использование интерактивных форм и методов в процессе обучения учащихся и педагогов / И. В. Никишина. – 2-е изд., стереотип. – Волгоград : Учитель, 2008. – 91 с.

6. Педагогічний словник / за ред. дійсн. члена АПН України Ярмаченка М. Д. – К. : Педагогічна думка, 2004. – 698 с.

7. Пехота О. М. Технологічний підхід в освіті / О. М. Пехота // Освітні технології : навч.-метод. посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – С. 7–26.

8. Полат Е. С. Реализация личностно ориентированного подхода и конструктивизма в системе обучения / Е. С. Полат // Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Буханкина. – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – С. 104–296.

9. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. І. Пометун. – К. : СПД Кулінічев Б. М., 2007. – 144 с.

10. Сисоєва С. Педагогічні технології / Сисоєва С. // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 661.

11. Сурмін Ю. Сутність ситуаційної методики. Визначення базових понять / Ю. Сурмін // Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / упор.

О. Сидоренко, В. Чуба. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2001.–С. 29–35.

12. Сучасний словник іншомовних слів: Близько 20 тис. слів і словосполучень / уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 786 с.

13. Филиппович А. Ситуационные центры: Определения, структура и классификация [Электронный ресурс] / Андрей Филиппович. – Режим доступа : http://iu5.bmstu.ru/~philippovicha/Articles/Sit_Centres.htm.

14. <http://edu.of.ru/attach/17/5795.html> Situated Learning (J. Lave)

15. http://www.maa.org/t_and_l/sampler/rs_2add.html / Anderson Cf., Reder, and Simon, «Situated Learning and Education», Educational Researcher, May 1996, pp. 5–11. – A Critique of Situated Cognition / Addendum to Research Sampler 2. – (КРИТИКА СИТУАТИВНОГО ПІЗНАННЯ)